

ณ กาลครั้งหนึ่ง
ไปกราบสังเวชนียสถานทั้งสี่
ที่อินเดีย [๔] สาวัตถิ

โดย

วันชัย ภู่งาม

ณ กาลครั้งหนึ่ง ไปกราบสังเวชนียสถานทั้งสี่ที่อินเดีย [๔] สวรรค์

ขอนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาคอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้น

จากลุมพินี อันเป็นสถานที่ประสูติ ซึ่งปัจจุบันอยู่ติดชายแดน ประเทศเนปาล คณะของเรา ก็ออกเดินทางออกจากเนปาล เพื่อกลับเข้าประเทศอินเดีย มุ่งหน้าสู่ นครสวรรค์

จากวิกิพีเดีย (สารานุกรมเสรี) กล่าวถึงประวัติของนครสวรรค์ไว้ดังนี้ "...สวรรค์ (อังกฤษ: Sravasti) คือเมืองโบราณในสมัยพุทธกาล มีความสำคัญในฐานะที่เป็นเมืองหลวงของแคว้นโกศล ๑ ใน แคว้นมหาอำนาจใน ๑๖ มหาชนบทในสมัยพุทธกาล เมืองนี้รุ่งเรืองจากการที่เป็นชุมนุมการค้าขาย การทหาร เป็นเมืองมหาอำนาจใหญ่ควบคู่กับเมืองราชคฤห์ แห่แคว้นมคธในสมัยโบราณ ปัจจุบันเมืองนี้เหลือเพียงซากโบราณสถาน คนอินเดียในปัจจุบัน ลืมชื่อเมืองสวรรค์ (ในภาษาบาลี) หรือ ศราวาสตี (ในภาษาสันสกฤต) ไปหมดแล้ว คงเรียกแถบตำบลที่ตั้งเมืองสวรรค์นี้เพียงว่า สะเหตุ-มะเหตุ (Saheth-Maheth) ปัจจุบัน สะเหตุ-มะเหตุ ตั้งอยู่ในรัฐอุตตรประเทศ ประเทศอินเดีย เมืองสวรรค์ในสมัยพุทธกาลเป็นเมืองที่ใหญ่พอๆกับเมืองราชคฤห์และพาราณสี เป็นเมืองศูนย์กลางการค้าขายในสมัยพุทธกาล โดยในสมัยนั้นเมืองสวรรค์ มีพระเจ้าปเสนทิโกศลปกครองร่วมสมัยกับพระเจ้าพิมพิสาร นอกจากนี้เมืองสวรรค์นี้ยังเป็นเมืองสำคัญในการเป็นฐานในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เพราะเป็นเมืองที่พระพุทธเจ้าประทับนานที่สุดถึง ๒๕ พรรษา เป็นที่ตรัสพระสูตรมากมายและเป็นเมืองที่พระพุทธศาสนามั่นคงที่สุดเพราะมีผู้นับถือสำคัญ เช่น พระเจ้าปเสนทิโกศล อนาถปิณฑิกเศรษฐี นางวิสาขา เป็นต้น สวรรค์ปัจจุบันยังมีซากโบราณสถานที่สำคัญปรากฏร่องรอยอยู่ คือวัดเชตวันมหาวิหาร (ซึ่งพระพุทธเจ้าเคยประทับอยู่ถึง ๑๙ พรรษา),

บริเวณวังของพระเจ้าปเสนทิโกศล, บ้านของอนาถปิณฑิกเศรษฐี (สถูป), บ้านบิดาของ
องคุลิมาล (สถูป), สถานที่ที่พระเทวทัตถูกแผ่นดินสูบ (หน้าวัดพระเชตุวันมหาวิหาร), ที่
แสดงยมกปาฏิหาริย์ เป็นต้น..."

ภาพถ่ายยามเช้าจากหน้าต่างโรงแรม Pawan Palace เมืองสาวัตถีที่เราไปพัก

ในตอนเช้าของวันนี้หลังรับประทานอาหารเช้า ท่านอาจารย์และคณะ ได้จัดให้มี
การสนทนาธรรมที่โรงแรม สำหรับท่านที่เพิ่งเคยมาครั้งแรกเช่นข้าพเจ้า ท่านผู้จัดได้
กรุณาพาไปเยี่ยมชมสถานที่ที่เคยเป็น...

บ้านของท่านอนาถปิณฑิกเศรษฐี

บ้านของบิดาท่านองคุลีมาล (อยู่เยื้องๆ กับบ้านของท่านอนาถฯ)

บ้านของนางวิสาขา

เมื่อกลับมาอยู่ที่พัก การสนทนาธรรมก็ยังคงดำเนินอยู่ เป็นบุญยิ่งที่ได้ฟัง
ข้าพเจ้า แม้เพียงได้ฟังข้อความเพียงบางตอน ก็เป็นโอกาสอันแสนวิเศษในสังสารวัฏ
ท่านอาจารย์กล่าวว่า

"...เพราะฉะนั้น ขณะนี้ที่ได้ยินได้ฟัง พระผู้มีพระภาคฯ จะไม่ตรัสอย่าง
อื่น นอกจากสภาพธรรมะที่เกิด เกิดแล้วก็ดับ อนิจจัง ไม่เที่ยง สภาพที่ไม่เที่ยง เป็น
สภาพธรรมะที่ควรจะต้องติดข้องไหม? เพียงปรากฏแล้วก็หมดไป ปรากฏแล้วก็หมด
ไป ปรากฏแล้วก็หมดไป แสนสั้นทุกขณะ ตามกาละ โดยความเป็นอนัตตา ไม่ใช่ใคร
ไม่ใช่ของใคร ไม่ใช่สัตว์ ไม่ใช่บุคคล ไม่ใช่ตัวตนเป็นธรรมะจริง ๆ เกิดเพราะเหตุปัจจัย
เป็นสภาพธรรมะ อย่างนั้น อย่างนั้น เพียงชั่วคราว แล้วก็หมดสิ้นไป...ตลอดเวลา..."

"...ผู้มีปัญญาดี เมื่อชนทั้งหลายประมาทแล้วไม่ประมาท เมื่อชนทั้งหลายหลับแล้ว ตื่นอยู่โดยมาก ย่อมละบุคคลผู้มีปัญญาทราวมไปเสีย ดูจมัวตัวมีไฟเท่าเร็ว ละทิ้งตัวหากำลังมิได้ไปฉะนั้น..."

[พระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย คาถาธรรมบท เล่ม ๑ ภาค ๒ ตอน ๑](#) หน้าที่ ๓๕๔

"...หากว่า นรชนกล่าวพระพุทธรูปอันมีประโยชน์เกื้อกูล แม้มาก (แต่) เป็นผู้ประมาทแล้วไม่ทำ (ตาม) พระพุทธรูปนั้นไซ้, เขาย่อมไม่เป็นผู้มีส่วนแห่งสามัญผลเหมือนคนเลี้ยงโคกระบือทั้งหลายของชนเหล่าอื่น ย่อมเป็นผู้ไม่มีส่วนแห่งปัญญาใครสละนั้น, หากว่านรชนกล่าวพระพุทธรูปอันมีประโยชน์เกื้อกูล แม้น้อย (แต่) เป็นผู้มิปกติประพฤติธรรมสมควรแก่ธรรมไซ้, เขาละราคะ โทสะ และโมหะแล้ว รู้ชอบ มีจิตหลุดพ้นดีแล้ว หมดความยึดถือในโลกนี้หรือ ในโลกหน้า, เขาย่อมเป็นผู้มีส่วนแห่งสามัญผล..."

[พระสูตรตันตปิฎก ขุททกนิกาย คาถาธรรมบท เล่ม ๑ ภาค ๒ ตอน ๑ หน้า ๒๑๓](#)

ในตอนบ่าย หลังรับประทานอาหารกลางวันแล้ว เราได้เดินทางไปยังพระวิหาร
เชตวัน อารามของท่านอนาถปิณฑิกเศรษฐี

๘. เสดวนสูตร [ว่าด้วยสัตว์บริสุทธิดด้วยธรรม ๕]

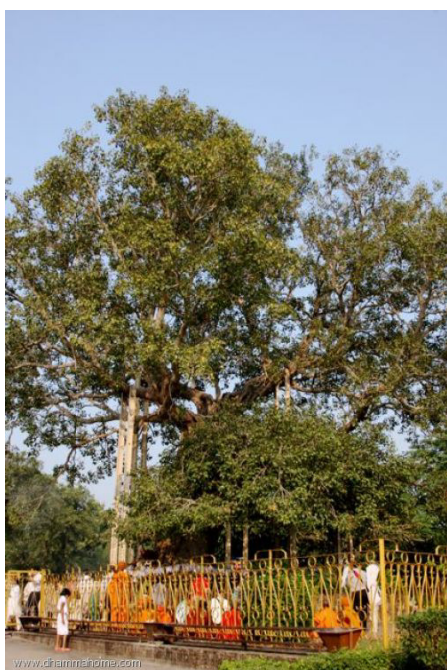
[๑๔๗] เทวดากราบทูลว่า ก็พระเชตวันมหาวิหารนี้นั้น อันหมู่แห่งท่านผู้แสวง
คุณอยู่อาศัยแล้ว อันพระพุทธรูปเจ้าผู้เป็นพระธรรมราชาประทับอยู่แล้ว เป็นแหล่งที่เกิด
ปิติของข้าพระองค์ กรรม ๑ วิชชา ๑ ธรรม ๑ ศีล ๑ ชีวิตอันอุดม ๑ สัตว์ทั้งหลาย
ย่อมบริสุทธิดด้วยคุณธรรม ๕ นี้ หาบริสุทธิดด้วยโคตรหรือด้วยทรัพย์ไม่. เพราะเหตุนี้
แหละ คนผู้ฉลาด เมื่อเห็นประโยชน์ของตน ควรเลือกเฟ้นธรรมโดยอุบายอันแยบ
คาย เพราะเมื่อเลือกเฟ้นเช่นนี้ ย่อมหมดจดได้ในธรรมเหล่านั้น.....

[พระสุตตันตปิฎก สังยุตตนิกาย สคาถวรรค เล่ม ๑ ภาค ๑ หน้าที่ ๒๕๗](#)

สาธุ...ข้าพเจ้าได้ทราบว่า ทุกครั้งที่ท่านอาจารย์มาที่พระวิหารเชตวันฯ หลังจากก้าวแรกที่ท่านลงจากรถ ท่านจะทูลดื่อกัณฑ์ลงกราบที่หน้าประตูพระวิหารเชตวันฯ ด้วยความนอบน้อมอย่างยิ่ง

ที่พระเชตวันแห่งนี้ นอกจากจะเป็นที่ประทับของพระผู้มีพระภาคฯ ยาวนานถึง ๑๙ พรรษาแล้ว ยังเต็มไปด้วยรอยพระบาทของพระพุทธองค์ และรอยเท้าของพระอรหันตสาวกทั้งหลาย มากมายนับไม่ถ้วนในอดีต

เมื่อเดินตามทางเดินเข้าไปสักพัก สิ่งแรกที่เราจะได้เห็นก็คือ ต้นโพธิ์พระอานนท์ (อานันทโพธิ์) ที่ยังคงยืนต้นมาจนปัจจุบัน

และก็เช่นเคย คุณเผติมและสหายธรรมก็ได้ร่วมกันนำผ้าที่ได้เตรียมไปจากเมืองไทย ขึ้นห่มสักการะ ขออนุโมทนาด้วยครับ

ด้วยความที่ทุกท่านที่ไปมีใจอันกอบปรไปด้วยกุศล ตระเตรียมสิ่งของสักการะสถานที่ต่างๆ ไปมากมายหลายอย่าง วิจิตรต่างๆ กันไป การสักการะต้นโพธิ์พระอานนท์ ข้าพเจ้าก็ได้รับแจกเทียนช้าน้อย แสงนารักนี้ จากอาจารย์อรณพ ซึ่งได้รับแจกมาจากอาจารย์ธิดารัตน์อีกที รวมทั้งแผ่นทองคำเปลว และดอกบัว ที่ได้รับแจกบ่อยๆ ด้วย ขอกราบอนุโมทนาด้วยครับ

จากต้นโพธิ์พระอานนท์ เดินเข้าไปก่อนจะถึงพระคันธกุฎีของพระพุทธองค์ ก็จะไปพบกับกุฏิของท่านพระอานนท์ ทางด้านซ้ายมือ พวกเราแวะกราบรำลึกถึงในคุณของท่าน

ตามวิกิพีเดีย กล่าวถึงท่านพระอานนท์ไว้ตอนหนึ่งว่า...พระอานนท์ เป็นสหชาติ และพุทธอุปัฏฐากของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้รับการยกย่องจากพระพุทธองค์ ว่าเป็นเอตทัคคะผู้เลิศกว่าพระสาวกอื่นถึง ๕ ประการ (๑. มีสติ รอบคอบ ๒. มีคตฺติ คือ ความทรงจำแม่นยำ ๓. มีความเพียรดี ๔. เป็นพหูสูต และ ๕. เป็นยอดของภิกษุ ผู้อุปัฏฐากพระพุทธเจ้า) และเป็นพหูสูต เนื่องจากเป็นผู้ทรงจำพระสูตรที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้ และเป็นผู้ที่สาธยายพระสูตร จนทำให้ปฐมสังคายนาสำเร็จเรียบร้อย

ท่านอาจารย์ได้กรุณาสนทนาธรรม ในบริเวณด้านหลังพระคันธกุฎีอันเคยเป็นที่ประทับของพระผู้มีพระภาคอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า โดยพวกเราหันหน้าไปยังพระคันธกุฎี บรรยายการสนทนาเต็มไปด้วยความปีติโสมนัสอย่างยิ่ง ใครเลยจะนึกว่าในชาตินี้ที่ได้เกิดมาชาติหนึ่งในสังสารวัฏ จักได้มีโอกาสได้ฟังพระธรรมที่ถูกต้อง ตรงตามที่พระพุทธองค์ตรัสรู้และทรงแสดงไว้เมื่อสองพันกว่าปีมาแล้ว ในสถานที่ที่พระพุทธองค์เคยประทับอยู่นานถึง ๑๙ พรรษา แห่งนี้ จากบุคคลที่เป็นยิ่งกว่ากัลยาณมิตร ผู้สามารถถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจในธรรมอันลึกซึ้งนั้น ให้พวกเราได้เข้าใจขึ้น อันหาได้แสนยากในกาลปัจจุบัน

ข้าพเจ้าใคร่ขอความบางตอนที่ท่านอาจารย์ได้สนทนามาแทรกไว้ดังนี้

"...ที่พระวิหารเชตวันก็มีเห็น และมีสิ่งที่ปรากฏให้เห็น ที่ประเทศไทยก็มีเห็นและก็มีสิ่งที่ปรากฏให้เห็น ที่สวรรค์ชั้นดุสิตก็มีเห็น กับสิ่งที่ปรากฏให้เห็น ซึ่งถ้าไม่มีการฟังธรรมะ ไม่ว่า ณ ที่ใดก็ตาม ก็จะไม่รู้ความจริงว่า ขณะนี้ไม่มีอะไรเลย นอกจากธรรมะที่กำลังปรากฏ อย่างเดียว..."

"...ไม่มีโลกนี้ในขณะที่เห็น มีเฉพาะสิ่งที่ปรากฏให้เห็น กับ ธาตุที่กำลังเห็น ในขณะที่เสียงกำลังปรากฏ ไม่ว่าที่สวรรค์ชั้นดาวดึงส์ หรือว่าที่กรุงเทพฯ หรือว่าที่พระวิหารเชตวัน สิ่งทีปรากฏให้ได้ยิน ก็เป็นธรรมะที่เกิดให้ได้ยิน เมื่อจิตได้ยินเกิดขึ้น เท่านั้นค่ะ เท่านั้นเลย..."

"...ด้วยเหตุนี้ จึงมีปัญญาตามลำดับขั้น ฟังเข้าใจ มีความมั่นคงว่า ขณะนี้ได้ฟังเรื่องเห็น และ "เห็น" ก็กำลัง "เห็น" ด้วย..."

...เมื่อโลกสันนิวาส อันไฟ (ราคะ โทสะ โมหะ เป็นต้น) ลูกไฟหลงอยู่เป็นนิตย์ พวกเธอทั้งหลาย อันความมืด คือ "อวิชชา" ปกคลุมแล้ว ทำไมจึงไม่แสวงหา "ประทีป" (คือ ญาณ ปัญญา) เพื่อขจัดความมืด คือ "อวิชชา" นั้นเสียเล่า...

"บัดนี้ ท่านเป็นผู้มีวัยอันชรานำเข้าไปแล้ว, เป็นผู้เตรียมพร้อม เพื่อจะไปสำนักของพระยายม, อนึ่ง แม่ที่พัก ในระหว่างทาง ของท่าน ก็ยังไม่มี, อนึ่ง ถึงเสปียงทางของท่าน ก็หาไม่มี, ท่านนั้นจึงทำที่พึ่งแก่ตน, จงรีบพยายาม จงเป็นบัณฑิต ท่านเป็นผู้มีมลทินอันกำจัดได้แล้ว ไม่มีกิเลสเพียงดั่งเนิน จักไม่เข้าถึงชาติชราอีก."

พระสูตรตันตปิฎก ขุททกนิกาย คาถาธรรมบท เล่ม ๑ ภาค ๒ ตอน ๔ หน้าที่ ๑๑

หลังจากจบการสนทนาธรรม ท่านอาจารย์ได้กรุณานำคณะของเรา เวียน
ประทักษิณ รอบพระคันธกุฎี อันเป็นเวลาใกล้ค่ำ บรรยากาศโดยรอบอบอวลไปด้วย
แสงแห่งพระธรรม อันจักเจิดจ้าอยู่ในใจของพวกเราไปอีกนานเท่านาน

นรชนผู้ใด มีจิตไม่ท้อแท้ มีใจไม่หดหู่ (เป็นผู้มีอัธยาศัยแน่วแน่มั่นคง) บำเพ็ญกุศลธรรม เพื่อบรรลुความเกษมจากโยคะ นรชนผู้นั้น พึงบรรลุความสิ้นสังโยชน์ทุกอย่างโดยลำดับ

พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสตอบว่า ทางนั้นชื่อว่าเป็นทางตรง ทิศนั้นชื่อว่าเป็นทางตรง ไม่มีภัย รถมอเตอร์ไม่มีเสียงดัง ประกอบด้วยล้อคือธรรม หิริเป็นฝาของรถนั้น สติเป็นเกราะกั้น ของรถนั้น เรากล่าวธรรม มีสัมมาทิฏฐินำหน้าว่าเป็นสารถิ ยานชนิดนี้มีอยู่แก่ผู้ใด จะเป็นหญิงหรือชายก็ตาม เขา (ย่อมไป) ในสำนักพระนิพพาน ด้วยยานนี้แหละ.

"...เทวดาและมนุษย์เป็นอันมาก ผู้หวังความสุขได้พากันคิดมงคลทั้งหลาย ขอพระองค์ได้โปรดตรัสอุดมมงคล. พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสพระคาถาตอบว่า การไม่คบคนพาล ๑ การคบบัณฑิต ๑ การบูชาบุคคลที่ควรบูชา ๑ นี่เป็นอุดมมงคล..."

"...ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย อนุสติฐานะ ที่ตั้งแห่งความระลึก ๖ นี้ คือ พุทธานุสติ ระลึกถึงพระพุทธเจ้า๑ อัมมานุสติ ระลึกถึงพระธรรม๑ สังฆานุสติ ระลึกถึงพระสงฆ์๑ สीलานุสติ ระลึกถึงศีลที่ตนรักษา๑ จาคานุสติ ระลึกถึงการบริจาคของตน๑ เทวตานุสติ ระลึกถึงเทวดา และธรรมที่ทำให้เป็นเทวดา๑..."

คืนนี้ เป็นคืนก่อนคืนวันเพ็ญ ขึ้น ๑๕ ค่ำเดือน ๑๒ (วันลอยกระทง) ดวงจันทร์ เกือบเต็มดวง ส่องแสงนวลตา ดึงดูดมายิ่ง พຼ່ງนี้ เมื่อสองพันกว่าปีมาแล้ว เป็นวัน ปรีณิพพานของท่านพระสารีบุตร พระอัครสาวกผู้เลิศทางปัญญา ข้าพเจ้าขอน้อมรำลึก ด้วยพระธรรมที่ท่านแสดงไว้ ดังนี้

"ดูกรคฤหบดี ถ้าอย่างนั้นท่านจงตั้งใจฟังให้ดี อาตมาจักกล่าวให้ท่านฟัง ใน บัดนี้ ดูกรคฤหบดี อย่างไรจึงชื่อว่ามียากะสักระสายด้วย มีจิตกระสักระสายด้วย คือ ปุณฺณบางคนในโลกนี้ ผู้ไม่ได้สดับคำสอนของพระอริยเจ้า...เขาย่อมเห็นรูปโดย ความเป็นตนบ้าง ย่อมเห็นตนว่าเป็นรูปบ้าง ย่อมเห็นรูปในตนบ้าง ย่อมเห็นตนในรูป บ้าง เขาเป็นผู้ยึดถือมั่นว่า "เราเป็นรูป รูปเป็นของเรา"...

[พระสูตรตันตปิฎก สังยุตตนิกาย ชันธวารวรรค เล่ม ๓ หน้าที่ ๔-๗](#)

เมื่อเวียนประทักษิณ โดยสามรอบเสร็จแล้ว ท่านอาจารย์ได้นำเทียน ไปกราบ สักการะพระพุทธรองค์ ที่ด้านหน้าพระคันถุภี

ขอจบตอน สาวัดถ์ ด้วยภาพบรรยากาศอันสวยงาม จับตาจับใจทุกท่านในวัน
นั้น ที่หลายๆ ท่านไม่ยอมจากลาพระวิหารเชตวันอันงดงามไปด้วยแสงเทียนนับพัน
เล่ม ที่ถูกจุดขึ้นโดยศรัทธาของพุทธศาสนิกชนชาวศรีลังกา เพื่อน้อมบูชาพระพุทธรองค์
กราบท่านอาจารย์ และ ขออนุโมทนาทุกท่านครับ

